

GODGELEERD

‘Abraham meer gaan waarderen’

Het Offerfeest kan gelegenheid zijn om de gemene grond met de islam te ontdekken

Erik DE SMET

Deze week, wellicht op 24 september, vieren moslims wereldwijd het Offerfeest. Traditioneel wordt dan een dier geslacht, een verwijzing naar het offer van Abraham. In de Bijbel wordt dat offer – de Nieuwe Bijbelvertaling heeft het over ‘beproeving’ – beschreven in hoofdstuk 22 van het boek Genesis. Als test van zijn geloof moet Abraham zijn zoon Isaac offeren. Wanneer hij op het punt staat dat te doen, weerhoudt God hem ervan en staat er een ram gereed om de plaats van het mensenoffer in te nemen.

In de Koran vind je het verhaal van Abrahams offer in soera 37, *De in de Ranggen Behorenden*, waarin de profeten worden vermeld. Moslims beschouwen Abraham als een van de grote profeten en ze noemen hem Ibrahim. Hij wordt gezien als de eerste moslim, omdat hij als eerste uit de geschiedenis gevoelig werd voor het bestaan van één God.

Wat is de kern van het Offerfeest? Johan Vrints, godsdienstwetenschapper en arabist, volgt voor Orbit (voorheen Kerkwerk Multicultureel Samenleven) het interreligieuze en interlevensbeschouwelijke thema op.

„Eigenlijk is het Offerfeest een gedachtenisviering”, stelt Vrints. „Vergelijk het met de eucharistie,

die ook een gedachtenisaspect heeft. Abraham wilde zijn trouw aan God tonen. Het Offerfeest, dat moslims het Grote Feest noemen, gaat in wezen om het vertrouwen in de Heer. In het leven van moslims is het een typisch familiefeest met geijkte rituelen. Daarin kun je het met ons kerstfeest vergelijken.”

Het vlees van het halal geslacht dier wordt samen gegeten en gedeeld met familie, burens en behoeftigen. Is de slachting op zich een wezenlijk element van het Offerfeest? „In mijn islamitische vriendenkring zowel als in de islamitische families in het Midden-Oosten waar ik verbleef, lijken velen me niet overdreven gehecht aan het slachten van een schaap of een rund. Sommigen schenken liever geld voor een caritatief doel. Toch staat voor vele moslims, ook in Vlaanderen, het offeren van een dier wel degelijk centraal.”

„Het Offerfeest is in een wezen een gedachtenisviering, vergelijkbaar met de eucharistie”

Johan Vrints

Onder de drie monotheïstische godsdiensten zijn er overeenkomsten zowel als verschillen vast te stellen in het verhaal van het offer van Abraham. Hoezeer is de figuur gemeenschappelijk?

„Katholieken lieten in hun geloofsbeleving het Oude Testament indommelen”, stelt Vrints vast. „We kennen wel wat figuren en verhalen uit het Oude Testament, maar die krijgen amper of geen plaats in onze geloofsbeleving. Anders dan joden en moslims voelen katholieken geen innige verwantschap met Abraham. Ik denk dat wij ons sterker broeders in het geloof zouden voelen, indien we Abraham meer centraal zouden stellen. Daarom ook ben ik er voorstander van meer aandacht te besteden aan het Oude Testament, bijvoorbeeld door figuren zoals Noach en Jonas te herontdekken.”

De Franse filosoof Rémi Brague spreekt liever van een abrahamisme, een denkmodel dat christenen, joden en moslims met elkaar delen. Het gaat om het geloof dat God de wereld heeft geschapen en dat die geschapen wereld in wezen goed is.

In zijn boeken wijst Brague er echter ook op dat de term ‘godsdiensten van Abraham’ eigenlijk christelijk van oorsprong is. Christenen proberen met die uit-

drukking een band te scheppen met het jodendom en de islam, terwijl de islam Abraham beschouwt als moslim en de Koran dingen vertelt die joden en christenen niet aanvaarden, bijvoorbeeld dat Abraham in Mekka een huis voor God heeft gebouwd. De gevestigde islam beschouwt het jodendom en het christendom als vervormingen van Abrahams waarachtige religie. Voor Brague leidt het geen twijfel: de figuur van Abraham verbindt de godsdiensten niet.

En het offer? In het christendom, zegt Brague, vraagt God geen offers, Hij geeft integendeel zichzelf in Jezus Christus. „Een God die zich laat opeten, is een God die niets in ruil vraagt, zelfs niet dat je Hem liefhebt.” Kortom, de ware God geeft slechts. De islam daarentegen draagt nog steeds dat oude offergeloof met zich mee.

Hoe dan ook, christenen kunnen moslims ontmoeten bij gelegenheid van het Offerfeest. Via een wenskaart, een uitgave van Orbit, kunnen ze islamitische vrienden en collega’s persoonlijk gelukwensen. Johan Vrints: „Het Offerfeest als familiefeest kunnen moslims en christenen probleemloos delen. De wenskaart kan ook een kans zijn om elkaar daadwerkelijk te ontmoeten.”